

בזמנינו שצריכים זכות הרבים, על ידי שמירת הדיבור בודאי הקדוש ברוך הוא ישתיק את המקטריגים.

נסיים דברינו במה שאמרו בגמרא (שבת פח:) "הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין" עליהן הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". נמצינו למידין, שיש מדריגות בקבלת יסורין, זו למעלה מזו, והמדריגה הכי גבוהה היא "עושין מאהבה ושמחין ביסורין". נמצא, שכל העולם כולו תלוי על השותק בשעת מריבה בשמחה, ואינו מדבר ואינו מקטרג, ובשביל זה לחוד יכול הקדוש ברוך הוא לשתק כל המקטריגין על ישראל. אמנם כן, בחבורה טהורה כזו אפשר להביא את מלך המשיח.

הנה יש לו להאדם לתקן עצמו בחזרת לימוד הלכות שמירת הלשון כמו שאמרנו, ובזמן קטן ודאי יתרגל בשמירה עד שהדבר יהפך לטבע ולא יוכל עוד לדבר. שמעתי מבעל המעשה עצמו, איך כשהוא הביא להחפץ חיים המכתב בענין התגלות כלי המקדש, והיה קורא להחפץ חיים תוכן המכתב, ובאמצע נכנסה הרבנית ואמרה להחפץ חיים איזה דבר, והיה נראה כמו שלא שמע החפץ חיים את דבריה, לכן הרים הקורא את קולו כדי שישמע החפץ חיים. אמר לו החפץ חיים "מפני מה אתה מרים קולך? מה שאני צריך לשמוע אני שומע, ומה שאין אני צריך לשמוע אינני שומע!" וכן אומרים על הגאון רבי עקיבא איגר, שבסוף ימיו היתה השמיעה כבדה עליו, אך דברי תורה היה יכול לשמוע אפילו מרחוק! זהו מה שנקרא "אוזן של תורה", וכן הדבר גם בהפה¹. הנה אם אנחנו כציבור יחד נכנסים ליום הדין עם קבלה זו בידינו, יש לנו לקוות לזכות לגמר חתימה טובה, והבא לטהר מסייעין אותו.

ה. פירש"י, עושין מאהבת המקום ושמחים ביסודים, "על עליבה הבאה עליהם".

ו. רבינו היה מוסיף מה שהמשיל החפץ חיים דיבור הפה לציפורן, דכמו שהשוחרט בוחן את הסכין עם הצפורנים, כי בזה מרגיש בכל פגם, כן הדיבור מרגיש כל חסרון חכמה. באמת רואים אנו זה בחוש, שגם אחר שמעלים דברי תורה על הכתב, עם כל זה עדיין אינן יכולין להוציא הדברים על פה כהוגן.